

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่องแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาการวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อสร้างแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ช่วงที่ 1 การศึกษาปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ - เขาสูง

ประชากร ที่จะนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการ ศึกษาปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ นักการเมืองท้องถิ่น ข้าราชการ กำนัน เจ้าคณะอำเภอหนองบัว ประชาคมตำบลและนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวระหว่างเดือน พฤษภาคม ถึงเดือน ตุลาคม 2547 รวมทั้งสิ้น 543 คนและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูงจำนวน 225 คนโดยประมาณ ขนาดจากตารางของ Krejcie & Morgan (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ . 2540 : 303)

ช่วงที่ 2 การวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูงอำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ กำหนดจากตัวแทนภาคราชการ ภาคเอกชน ตัวแทนจากองค์การปกครองท้องถิ่นและประชาคมตำบลหนองบัว ตำบลหนองกลับ ตำบลทุ่งทอง รวมทั้งเจ้าคณะอำเภอหนองบัว จำนวน 45 คน เป็นกลุ่มเจาะจงโดยการจัดเวทีประชาคมโดยกระบวนการ A-I-C

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ช่วงที่ 1 การศึกษาปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แบบสำรวจปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ เป็นแบบสำรวจชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบ่งข้อความเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสำรวจปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูง จำนวน 20 ข้อ

ช่วงที่ 2 การวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูง

เป็นแบบบันทึกการประชุมเวทีประชาคมโดยกระบวนการ A-I-C ที่ผู้เข้าร่วมประชุมร่วมกันวางแผนยุทธศาสตร์โดยนำปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลแล้วมากำหนดความต้องการที่จะพัฒนาพื้นที่ของเทือกเขาพระ-เขาสูง และร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายการพัฒนา ยุทธศาสตร์ รวมทั้งการนำยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติการเก็บรวบรวมข้อมูล

ช่วงที่ 1 การศึกษาปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผู้วิจัยดำเนินการแจกจ่ายแบบสำรวจปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัยจากสำนักงาน โครงการบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึง นายอำเภอหนองบัว เพื่อนำแบบสำรวจปัญหาไปส่งให้กลุ่มตัวอย่าง และได้รับแบบสำรวจปัญหารวบรวมกลับคืนเป็นแบบที่สมบูรณ์ที่สุด 225 ชุด และนำมาวิเคราะห์ผลทางสถิติต่อไป

ช่วงที่ 2 การวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

เก็บบันทึกรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการจัดเวทีประชาคม โดยกระบวนการ A-I-C จากกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วม ประชาคม ประกอบด้วย นายอำเภอหนองบัว พระนิภากร โสภณ กำนันข้าราชการ ตัวแทนประชาคม ตำบลหนองบัว ตำบลหนองกลับ และตำบลทุ่งทอง รวม 45 คน ณ ศาลาประชาคมอำเภอหนองบัว แล้วนำมาวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ในช่วงที่ 1 คือ แบบสำรวจปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูงโดยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยทั้ง 2 ช่วง สามารถสรุปได้ดังนี้

ช่วงที่ 1 การศึกษาปัญหาการท้องเทียวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูง

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยส่วนมากเป็นชาย ร้อยละ 60.90 อายุ 21-40 ปี มากที่สุด ร้อยละ 56.90 ระดับการศึกษามากที่สุดคือ ประถมศึกษาและต่ำกว่าร้อยละ 38.20 อาชีพเกษตรกร มากที่สุดร้อยละ 33.80 ส่วนข้าราชการและพระสงฆ์ น้อยที่สุดร้อยละ 6.20

2. ปัญหาการการท้องเทียวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระ – เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 2.80$) ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ปัญหาการจัดตั้งเครือข่าย การท้องเทียวอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$) ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ปัญหาการจัดการ พิพิธภัณฑสถานบ้านวัดหนองกลับอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.35$)

ช่วงที่ 2 การวางแผนยุทธศาสตร์การท้องเทียวเชิงนิเวศ

การวางแผนยุทธศาสตร์การท้องเทียวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ที่ประชุมเวทีประชาคมได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์การท้องเทียวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระ-เขาสูงดังนี้

วิสัยทัศน์

“เป็นสถานที่ท้องเทียวเชิงนิเวศที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดีที่สุด ของจังหวัด นครสวรรค์ ”

พันธกิจ

1. พัฒนาสถานที่ท้องเทียวให้สวยงาม
2. การบริหารจัดการที่ดี
3. ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท้องเทียว

เป้าหมาย

เพื่อเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์การพัฒนา

บทสรุปจากการจัดทำเวทีประชาคม โดยกระบวนการ A-I-C ได้พบปัญหาการท้องเทียวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูงจำนวน 20 ปัญหา ที่ประชุมได้นำปัญหาที่ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วมา กำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนารวม 20 ยุทธศาสตร์ซึ่งผู้วิจัยได้จัดรวมยุทธศาสตร์มาจัดเป็นหมวดหมู่ให้สอดคล้องกับองค์ประกอบที่การท้องเทียวแห่งประเทศไทยซึ่งได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านพื้นที่ ประกอบด้วย
 - 1.1 ยุทธศาสตร์การศึกษาแนวโน้มความเป็นไปได้ในการพัฒนาเทือกเขาพระ-เขาสูง
 - 1.2 ยุทธศาสตร์การจัดการพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านของวัดหนองกลับ
2. องค์ประกอบด้านการจัดการ ประกอบด้วย
 - 2.1 ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการท่องเที่ยว
 - 2.2 ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 - 2.3 ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการด้านการตลาดท่องเที่ยว
 - 2.4 ยุทธศาสตร์การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 - 2.5 ยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว
 - 2.6 ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษในพื้นที่ท่องเที่ยว
 - 2.7 ยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 2.8 ยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยวในพื้นที่
 - 2.9 ยุทธศาสตร์การจัดทำแผนแม่บทสถานที่ท่องเที่ยว
 - 2.10 ยุทธศาสตร์การจัดหลักสูตรเพื่อสร้างขุมทรัพย์ในสถานศึกษา
 - 2.11 ยุทธศาสตร์การพัฒนาสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว
 - 2.12 ยุทธศาสตร์กองทุนสนับสนุนการท่องเที่ยว
 - 2.13 ยุทธศาสตร์การจัดการด้านขยะและสิ่งปฏิกูล
3. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วย
 - 3.1 ยุทธศาสตร์การให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว
 - 3.2 ยุทธศาสตร์การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง
 - 3.3 ยุทธศาสตร์การจัดให้มีการศึกษาวิจัยด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
 - 3.4 ยุทธศาสตร์การจัดตั้งเครือข่ายการท่องเที่ยว
 - 3.5 ยุทธศาสตร์การจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

4. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม

ชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน การปฏิบัติตามแผนการ ได้รับประโยชน์จากแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระ-เขาสูงในปัญหา 20 ปัญหา

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยช่วงที่ 1 ในการศึกษาปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า

ปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ - เขาสูง เฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.80$) ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับน้อย 2 ปัญหา ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 18 ปัญหาทุกปัญหาจะต้องปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นโดยกำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำปัญหาที่ได้ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วมาจัดไว้ให้สอดคล้องตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยกำหนดไว้ 4 องค์ประกอบ คือองค์ประกอบด้านพื้นที่ องค์ประกอบด้านการจัดการ องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ และองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม

องค์ประกอบด้านพื้นที่ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การศึกษาแนวโน้มความเป็นไปได้ในการพัฒนาพื้นที่ และยุทธศาสตร์การจัดการพิพิธภัณฑสถานบ้านของวัดหนองกล้วย

องค์ประกอบด้านการจัดการประกอบด้วยยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการด้านการตลาดท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษในพื้นที่ท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ ยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยวในพื้นที่ ยุทธศาสตร์การจัดทำแผนแม่บทสถานที่ท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์การจัดหลักสูตรเพื่อสร้างขุมักคุเทศก์ในสถานศึกษา ยุทธศาสตร์การพัฒนาสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์กองทุนสนับสนุนการท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์การจัดการด้านขยะและสิ่งปฏิกูล

องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์การจัด

กิจกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ยุทธศาสตร์การจัดให้มีการศึกษาวิจัยด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ ยุทธศาสตร์การจัดตั้งเครือข่ายการท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์การจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาทุกปัญหา ตามที่ได้รับมอบหมายและทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน การปฏิบัติตามแผนการได้รับประโยชน์จากแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระ-เขาสูงในปัญหาทั้ง 20 ปัญหาทุกยุทธศาสตร์ที่นำไปสู่การปฏิบัติ

ปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในองค์ประกอบด้านพื้นที่มี 2 ปัญหาคือการศึกษาแนวโน้มความเป็นไปได้ในการพัฒนาและการจัดการพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านวัดหนองกล้วยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรหมเมธ นาถมทอง (2540) ที่ได้วิจัยเรื่องกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองนครนายก ได้เสนอว่าองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชุมชน ได้แก่ปัจจัยด้านสภาพพื้นที่ที่เอื้อต่อการพัฒนา โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(2548) ได้สรุปประสบการณ์ที่ได้จากโครงการวิจัย 29 โครงการซึ่งได้วิจัยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศพื้นที่ภาคเหนือไว้เป็นแนวคิดหลักในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่าควรเน้นที่บริบทของพื้นที่แหล่งทรัพยากรที่หลากหลายเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่นวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตชุมชน ซึ่งก็ใกล้เคียงและสอดคล้องกับงานวิจัยของ คินลีย์ (Kelly, 1998) ได้วิจัยเรื่องการวางแผนการท่องเที่ยวควรคำนึงถึงสิ่งใดบ้างในการจัดทำแผนการท่องเที่ยวโดยให้ข้อเสนอว่าการจัดทำแผนท่องเที่ยวต้องพิจารณาเกี่ยวกับประสบการณ์และวัฒนธรรมของสังคมนั้นด้วยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เวอร์สจอน (Version,2001) ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนจะต้องมีวิธีปฏิบัติที่ดี ในรายงานการวิจัยได้ศึกษาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 39 เมืองที่ประสบความสำเร็จและพบว่าพื้นที่การท่องเที่ยวและ วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นมีส่วนสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน

ปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในองค์ประกอบด้านการจัดการมี 13 ปัญหาปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว การให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่ชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของพรหมเมธ นาถมทอง (2540)ที่วิจัยเรื่องกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองนครนายกที่พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งระบบเริ่มตั้งแต่ความสัมพันธ์ของชุมชน การสร้างเครือข่าย การให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวขณะเดียวกันก็สอดคล้องกับงานวิจัยของยศ สันตสมบัติและคณะ(2540) ที่ได้วิจัยเรื่อง

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการจัดการทรัพยากร ได้เสนอแนะในงานวิจัยว่าควรจัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้ชุมชนอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวด้วยตนเองในขณะที่สุคนธา สอทิพย์ (2547) ได้วิจัยเรื่องชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดคอนทวาย ตำบลบางกระทีก อำเภอสามพรานจังหวัดนครปฐม ได้เสนอในงานวิจัยว่าการท่องเที่ยวจะประสบความสำเร็จชุมชนท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาตั้งแต่การกำหนดทิศทาง การจัดการ การจัดรูปแบบการบริหาร การมีส่วนร่วมดำเนินการรวมทั้งศึกษาผลกระทบ มีการวางแผนวิเคราะห์ทิศทางแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ในงานวิจัยของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (2548) ซึ่งได้วิจัยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศพื้นที่ภาคเหนือได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ว่า ชุมชนและบริบทของการจัดการการท่องเที่ยวต้องรับผิดชอบต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น จะต้องมีการอนุรักษ์ทรัพยากร มีการเรียนรู้ระบบนิเวศและการมีส่วนร่วมทั้งกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ แม็กคูล(Mc Cool,1995) ซึ่งได้วิจัยเรื่องการเชื่อมโยงการท่องเที่ยว การรักษาสิ่งแวดล้อม และแนวคิดที่ยั่งยืนต้องรวมเข้าด้วยกันในรายงานการวิจัยให้ความสำคัญแก่ชุมชนเพื่อยกระดับความมีอิสระในการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มารอน และ แฟร์เรล (Marion and Farrell . 1998) ที่ได้วิจัยและศึกษาการตรวจเชื่อมการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกี่ยวกับการป้องกันรักษาพื้นที่พบว่า ในการวางแผนและจัดการการท่องเที่ยวหากชุมชนไม่สนใจต่อผลกระทบของการเจริญเติบโตของพื้นที่หิม ชิน น้ำ สัตว์ป่า ทรัพยากรทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมแล้ว จะเกิดผลกระทบทางลบต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ ชุมชนท้องถิ่นจะต้องมีการตัดสินใจอย่างถูกต้องในการเลือกยุทธศาสตร์การจัดการรวมทั้งยุทธวิธีดำเนินการ สอดคล้องกับงานวิจัยของกินลี (Kelly. 1998) ได้วิจัยเรื่องการวางแผนการท่องเที่ยว : ควรคำนึงถึงสิ่งใดบ้างในการจัดทำแผนการท่องเที่ยวในงานวิจัยได้เสนอว่าควรมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยว เช่น สินค้าของท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว ในขณะที่ วิคอฟฟ (Wikoff. 1998) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หนทางสู่การเรียนรู้และการเรียนระบบเปิด ผลการวิจัยพบว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องเกิดจากความร่วมมือของชุมชนจะนำไปสู่การสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนและเศรษฐกิจชุมชนในภาพรวม โดยเฉพาะผู้สนับสนุนและผู้เกี่ยวข้องด้านวัฒนธรรมด้านสิ่งแวดล้อมในชนบทเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและจะต้องเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับท้องถิ่นนั้น มีการเรียนรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เวอร์สจอน (Versjon,2001) ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนต้องมีวิถีปฏิบัติที่ดีในรายงานการวิจัยได้ศึกษาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 39 เมืองที่ประสบความสำเร็จพบว่าชุมชนต้องมีการจัดการที่คืออย่างมีส่วนร่วม มีการอนุรักษ์พื้นที่ มีการ

ป้องกันรักษาสิ่งแวดล้อม มีการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ในขณะที่ โปเพสกุ (Popesku .2002) ได้วิจัยเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : เครื่องมือสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในเซอร์เบีย ในการวิจัยได้ให้ความสำคัญต่อการแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวและวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวต้องชัดเจน เป้าหมายสุดท้ายคือการประสานความร่วมมือและความสมดุลของกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อดำรงรักษาสภาพแวดล้อมให้อยู่ตลอดไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของพริสกิน เจ. (Priskin J. 2003) ที่ได้วิจัยประเด็นปัญหาและโอกาสในการวางแผนและการจัดการเกี่ยวกับธรรมชาติของการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลตอนกลางทางตะวันตกของออสเตรเลีย ในการวิจัยให้ความสำคัญในการวางแผนและการจัดการธรรมชาติในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในขณะที่งานวิจัยของ บุษสบาร์ม (Buchsbaum . 2004) ได้วิจัยเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการพัฒนาที่ยั่งยืนในคอซตาริกา งานวิจัยนี้ได้ศึกษาผลกระทบวิกฤติที่มีต่อการท่องเที่ยวได้เสนอว่า ทั้งหมดจะต้องเริ่มต้นจากผู้ดำเนินการเข้ามามีส่วนร่วมให้เกิดความมั่นใจ มีการวางแผนที่ดี วิธีการที่ดีและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องทำเพื่อสังคม เศรษฐกิจชุมชน และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ความสำเร็จทั้งหลายต้องเกิดความสมดุล มีการบูรณาการอย่างดี ในการวิจัยยังพบว่า หลักการพัฒนาที่ยั่งยืนชุมชนต้องได้รับประโยชน์มากที่สุดและมีผลกระทบน้อยที่สุดซึ่งงานวิจัยทั้งหมดที่ยกมาเป็นลำดับสอดคล้องใกล้เคียงกับปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูงที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและนำมาเป็นข้อมูลในการวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งจะกล่าวต่อไป

ปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในองค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มี 5 ปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชศ สันตสมบัติและคณะ(2540) ได้วิจัยเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการจัดการทรัพยากรเสนอว่าควรจัดให้มีเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ให้กับชุมชนอย่างต่อเนื่องและส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น โดยเสนอว่าควรมียุทธศาสตร์การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวไว้ด้วย ในขณะเดียวกัน สุคนธา สอทิพย์ (2547) ได้วิจัยเรื่องชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดคอนหวาย ตำบลบางกระทิก อำเภอสามพรานจังหวัดนครปฐม พบว่า การที่จะให้ชุมชนมีความสามารถจัดการปัญหาของชุมชนเองได้มีปัจจัยสำคัญคือชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนนั้นตามลำดับ มีการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว มีการจัดกิจกรรม มีการจัดตั้งเครือข่ายการท่องเที่ยว มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยของธนศ ศรีสดิษฐ์ (2543) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของท้องถิ่นต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืน กรณีศึกษา ชายหาดชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ปัญหาการท่องเที่ยวจะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายในท้องถิ่นและต้องปลูกฝังจิตสำนึกคนในท้องถิ่นให้

ตระหนักถึงสถานะสิ่งแวดล้อม การรู้จักใช้และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ การมีส่วนร่วมในการออกกฎระเบียบต่างๆ ตลอดจนการรักษาไว้ซึ่งประเพณีวัฒนธรรมเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่นเพื่อการดำรงอยู่ของท้องถิ่นในสถานะที่เปลี่ยนไป ซึ่งใกล้เคียงและสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (2548) ซึ่งได้วิจัยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศพื้นที่ภาคเหนือได้สรุปประสบการณ์ที่ได้จากโครงการวิจัย 29 โครงการไว้ว่าชุมชนท้องถิ่นต้องมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและจัดการสิ่งแวดล้อม มีการป้องกันและกำจัดมลพิษและต้องมีการเรียนรู้ระบบนิเวศของพื้นที่ท่องเที่ยวด้วย ในขณะที่งานวิจัยของแม็กคูล (Mccool.1995) ซึ่งได้วิจัยเรื่องการเชื่อมโยงการท่องเที่ยว การรักษาสิ่งแวดล้อม และแนวคิดที่ยั่งยืน ต้องรวมเข้าด้วยกัน ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับคุณค่าการท่องเที่ยวและการใช้สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อสภาพแวดล้อม การจัดให้มีระบบการจัดการในสิ่งต่างๆที่กระทบสภาพแวดล้อม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มารอนและแฟร์เรล (Marion and Farrell . 1998) ที่ได้วิจัยและศึกษาการตรวจเยี่ยมการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกี่ยวกับการป้องกันรักษาพื้นที่พบว่า ในการวางแผนและจัดการการท่องเที่ยวหากไม่สนใจต่อผลกระทบทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมแล้ว จะเกิดผลกระทบทางลบต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ ส่วนในเรื่องการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องและใกล้เคียงกับงานวิจัยของ คินลีย์ (Kelly. 1998) ได้วิจัยเรื่องการวางแผนการท่องเที่ยว ควรคำนึงถึงสิ่งใดบ้างในการจัดทำแผนการท่องเที่ยวโดยเสนอไว้ประการหนึ่งว่า ต้องมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวในรายงานการวิจัยของเวอร์สจอน(Versjon.2001) ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนต้องมีวิธีปฏิบัติที่ดี ได้ศึกษาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 39 เมืองที่ประสบความสำเร็จก็ได้เสนอว่า จะต้องมีการศึกษาและวิจัยอย่างต่อเนื่อง มีการป้องกันระวังรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนซึ่งสอดคล้องกับปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูง

ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในองค์ประกอบสุดท้ายผู้วิจัยเห็นว่าทุกปัญหาที่ค้นพบชุมชนท้องถิ่นจะต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไขทุกกระบวนการทุกปัญหาทั้งปัญหาด้านพื้นที่ปัญหาด้านการจัดการ ปัญหาด้านกิจกรรมและกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งงานวิจัยที่ค้นคว้านำมาอ้างอิงทั้งหมดล้วนให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นทุกปัญหา

ผลการวิจัยช่วงที่ 2 การวิจัยช่วงที่ 2 เป็นการศึกษาการวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ผลการวิจัยพบว่า แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์องค์ประกอบของการวางแผนยุทธศาสตร์ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และการนำยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติประกอบด้วยแผนงานและโครงการที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

โดยกำหนดตัวชี้วัดไว้อย่างชัดเจนในระยะเวลาที่กำหนดซึ่งสอดคล้องใกล้เคียงกับเอกสารการวางแผนยุทธศาสตร์ในองค์ประกอบการวางแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและใกล้เคียงกับองค์ประกอบการวางแผนยุทธศาสตร์ของอวยชัย วิทยาลัย ซึ่งแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ กำหนดไว้ดังนี้

วิสัยทัศน์ : เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดีที่สุดของจังหวัดนครสวรรค์

พันธกิจ : พัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวให้สวยงาม , มีการบริหารจัดการที่ดี และชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว

เป้าหมาย : เพื่อเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ : 20 ยุทธศาสตร์ แบ่งเป็น 4 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบด้านพื้นที่ 2 ยุทธศาสตร์ องค์ประกอบด้านการจัดการ 13 ยุทธศาสตร์ องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 5 ยุทธศาสตร์ และองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนทุกยุทธศาสตร์ ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการทุกขั้นตอน

ปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูงที่ได้นำมาวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูงสอดคล้องและใกล้เคียงกับงานวิจัยทั้งในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศตามที่อภิปรายผลการวิจัยไว้ในช่วงที่ 1 แล้วผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูงและแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูง ที่ชุมชนท้องถิ่นจัดทำขึ้นมีขั้นตอนตามหลักการวิจัยและมีองค์ประกอบตามหลักการวางแผนยุทธศาสตร์ปัญหาการท่องเที่ยวที่ค้นพบมีความสอดคล้องใกล้เคียงกับงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาวิจัยตามที่ยกมาเป็นลำดับและเห็นว่าแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จะช่วยให้ประชาชนอำเภอหนองบัว บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ร่วมกันกำหนดไว้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

- 1.1 รัฐควรกำหนดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ชัดเจนและมีการปรับเปลี่ยนนโยบายให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงเป็นระยะ
- 1.2 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้นทุกขั้นตอน
- 1.3 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ให้ความสำคัญในการวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1.4 รัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อบรมให้ความรู้ สร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนในท้องถิ่น ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น อย่างต่อเนื่อง

1.5 รัฐต้องสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดให้มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ทัศนศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระหว่างชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่น ที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ประสบผลสำเร็จ

1.6 รัฐต้องสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดตั้งงบประมาณสำรวจและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในพื้นที่ รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณในการฟื้นฟู ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น อย่างต่อเนื่อง

1.7 รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความรู้ แก่ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น เกี่ยวกับปรัชญาการท่องเที่ยวการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อเศรษฐกิจและความยั่งยืนควบคู่กัน ไปและชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยติดตามผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เทือกเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ อย่างต่อเนื่อง

2.2 ควรมีการวิจัยการวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อื่นที่ศักยภาพใน การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

2.3 ส่งเสริม ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งงบประมาณสนับสนุนงบประมาณ ในการวิจัยและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ ที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ